

Компетенцію комунікативну. Можу організувати комунікацію, зрозуміти співрозмовника, довести свою точку зору, вмію спілкуватися (іноземні мови). Компетенція актуальна, враховуючи відкритість сучасного світу.

Компетенцію педагогічну. (Можу навчити успішної діяльності інших).

Перелічені вище компетенції дають можливість випускнику ліцею сміливо зустрітися з економічною дійсністю, маючи при цьому такі здатності:

- зайняти робоче місце;
- керувати власною справою;
- уміння забезпечити власний ріст та розвиток;
- працювати на світовому ринку, бути успішним.

Проведена нами пошукова діяльність і педагогічна практика компетентнісної спрямованості дозволяють зробити наступні висновки:

- Істотна компетентнісна переорієнтація традиційних навчальних предметів недоцільна. Шкільну педагогіку можна удосконалити шляхом створення нових дисциплін, формат яких дозволяє використовувати ігрові і проектні методики.
- Для формування прикладних знань і розвитку компетенцій повинно бути створеним нове педагогічне середовище, що включає в себе специфічні позиції школярів (проектувальник, ігротехнік, тьютор).
- Шкільна практика розвитку компетенцій значною мірою копіює досвід систем ділової підготовки дорослих, у якій використовується принципи ігрового і проблемного навчання.

На наш погляд, наступним кроком у формуванні шкільної компетентнісно орієнтованої дидактики повинне бути використання адаптованих методик позитивної освіти дорослих.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дьюи Д. Психология и педагогика мышления. – М.: Лабиринт, 1999.– 190 с.
2. Ващенко Л.М. Управління освітніми проектами // Метод проектів, традиції, перспективи, життєві результати.– К.: Департамент, 2003.– С. 30–37.
3. Єрмаков І.Г. Феномен компетентнісно спрямованої освіти // Крок за кроком до життєвої компетентності та успіху. – К.: Лат і К., 2002.– С. 6–8.
4. Єрмаков І.Г., Шевцова С.М. Освіта і цивілізаційна компетентність // Метод проектів, традиції, перспективи, життєві результати.– К.: Департамент, 2003.– С. 38–7.
5. Зинченко А.П. Игровая педагогика / Международная академия бизнеса и банковского дела. – Тольятти, 2000. – 184 с.
6. Парашенко Л.І. Жити і вчитися в Україні: Практико-орієнтований посібник. – К.: Веселка, 2000. – 178 с.
7. Тараненко І.Г. Розвиток життєвої компетентності та соціальної інтеграції: досвід європейських країн // Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: Наук.-метод. зб.– К.: Контекст, 2000. – С. 37–40.

УДК 371.2

О. В. Кохан

ДО ПРОБЛЕМИ ЗМІСТУ ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ З ІНОЗЕМНИХ МОВ ДЛЯ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

Кожна система навчання іноземних мов певним чином відображається у засобах її реалізації. Основним із них вважається підручник. В останні роки в Україні розпочалась активна робота з підготовки електронних навчально-методичних комплектів із різних предметів, у тому числі з іноземних мов. Якщо у зарубіжжі електронні засоби навчання вже давно не вважаються новацією, то у вітчизняній педагогічній практиці вони системно використовуються ще досить рідко. А епізодичність у використанні не приносить

очікуваного ефекту. Проаналізовані навчальні електронні продукти з іноземних мов, які з'являються на вітчизняному ринку і, можливо, деколи використовуються окремими вчителями і учнями, дозволили прийти до певних висновків. По-перше, ми не знайшли електронний диск, який надав би учневі цілісне уявлення про мову, яку він вивчає: в основному, змістом передбачено оволодіння учнями лексичним матеріалом з окремих тем (здебільшого початкового етапу вивчення мови), щоправда у деяких доробках уміщені окремі мікродіалоги з метою активізації вивченого матеріалу, завдання та ігри для здійснення контролю та самоконтролю за рівнем засвоєння тощо. По-друге, змістом, уміщеним на дисках, не передбачено сформулювати в учнів мовні навички і мовленнєві уміння у чотирьох видах мовленнєвої діяльності. По-третє, у дисках відсутній методичний супровід як для вчителя, так і для учнів, що значною мірою унеможливує раціонально її використовувати. По-четверте, всі диски передбачені для використання в автономному режимі, оскільки вони “не прив’язані” до певного підручника чи посібника. А це також не сприяє її використанню на уроці як організованій формі навчання. Саме ці чинники змусили нас розглянути питання конструювання змісту електронних навчальних продуктів, провідне місце серед яких має належати електронним навчально-методичним комплексам.

У науковій теорії та практиці існують різні моделі, що використовуються у конструюванні електронних підручників. Одні автори конструюють зміст, віддаючи переваги ідеям розвивального навчання, інші – методу проектів тощо. Усі ці підходи цілком можливі для використання у процесі підготовки електронних підручників з іноземних мов. Проте, враховуючи індивідуальні пізнавальні стилі кодування і обробки інформації (візуальний, вербально-аналітичний, асоціативний, емоційний тощо), використання електронних підручників не повинно зводитися лише до презентації чудово оформлених малюнків, текстів, реєстрації правильних відповідей на запропоновані вправи і завдання; до виконання діяльності, пов’язаної із здійсненням самоконтролю за допомогою ключів, результатів роботи тощо. Кожний вид діяльності, передбачений змістом електронного підручника, має асоціюватися з певними психічними процесами, що властиві учневі відповідно до його вікових особистостей. Саме з цих позицій необхідно підходити до підготовки змісту підручників. А відтак зміст кожного електронного підручника для учнів певної вікової категорії, звичайно, буде відрізнятися від іншого. Саме цей чинник варто враховувати авторам цього виду засобів навчання.

Питання конструювання змісту електронних комплектів з іноземних мов ще не піднімалось у вітчизняній педагогічній науці.

У статті розглянемо проблеми, пов’язані з основними стратегічними напрямками конструювання змісту електронних навчально-методичних комплектів з іноземних мов, які обов’язково, з нашої точки зору, повинні враховувати автори цих доробків.

Електронний підручник з іноземної мови має свої особливості. Звичайно, у конструюванні його змісту обов’язково враховуються загальнодидактичні чинники, оскільки вони є загальноприйнятими і властивими для конструювання змісту будь-якого підручника. Проте під час підготовки змісту електронного підручника з іноземної мови необхідно обов’язково брати до уваги ще й особливі чинники, що впливають на його зміст. Насамперед, це основні положення методичної концепції, на засадах якої сконструйовано підручник. А вони, у свою чергу, логічно пов’язані з методичним підходом до вивчення іноземних мов, прийнятим у сучасній середній школі.

Сучасний етап розвитку міжнародних відносин, входження України у європейський і світовий простори вимагають певного перегляду усталених підходів до навчання іноземних мов. Іноземна мова розглядається як важливий засіб міжкультурного спілкування. А відтак, цей чинник зумовлює використання відповідних форм і методів роботи з метою оволодіння мовою. Разом із цим необхідно зазначити, що очікувані результати значною мірою залежать і від об’єктивних умов, у яких відбувається навчальний процес. У зв’язку з тим, що ці умови різні, а деколи мають досить значні розбіжності (те, що можливо зробити і досягти у міській школі, не завжди можна здійснити у сільській школі і т. п.), то й конструювати підручник потрібно у такий спосіб, щоб він був придатним для використання та ефективним у будь-яких умовах навчання, тобто був гнучким.

У сучасних умовах розвитку вітчизняної школи у сфері навчання іноземних мов відбуваються певні зміни. Відповідно до зазначених вище соціальних умов розвитку держави пріоритетним стає комунікативний підхід до оволодіння іноземними мовами. А це передбачає використання таких методів і форм навчальної діяльності, які забезпечували б активне формування в учнів мовленнєвих механізмів у різних видах комунікативної діяльності. Звичайно, нормативне мовлення можливе лише за умови засвоєння учнями відповідного обсягу мовного матеріалу (лексичного і граматичного), а також у результаті оволодіння фонетичним аспектом мовлення.

Умови сучасної загальноосвітньої середньої школи, у тому числі навчальний план, за яким на вивчення іноземної мови відводиться від однієї до трьох годин на тиждень залежно від етапу навчання, об'єктивно не можуть забезпечити високий рівень володіння мовою як засобом міжкультурного спілкування. За такої ситуації досить важливим завданням є здійснення відбору оптимального обсягу мовного матеріалу, який був би достатнім для досягнення мети і завдань, визначених програмою з іноземних мов для певного типу навчального закладу. Учні повинні оволодіти умінням спілкуватися в усній і писемній формах у межах окреслених програмою сфер спілкування. Здатність учнів усвідомлено сприймати усні й писемні тексти (висловлювання) – рецептивні види діяльності, а також створювати власні висловлювання в усній та писемній формах – продуктивні види діяльності, побудовані на вивченому мовному матеріалі, у межах визначених сфер спілкування є свідченням сформованості іншомовних умінь і навичок. Зазначимо, що ми не даремно наголошуємо на важливості становлення в учнів умінь і навичок іншомовного спілкування у визначених програмою сферах. Середня школа об'єктивно не може сформувати відповідні механізми спілкування на будь-які теми життєдіяльності. На це існує кілька причин. Основними серед них є обмежена кількість часу, відведеного навчальним планом на вивчення іноземної мови, і відсутність мовленнєвого середовища. У зв'язку з цим навчання здійснюється у межах тих сфер спілкування, які є найбільш характерними для життєдіяльності будь-якої людини. Передбачається також, що механізми спілкування, сформовані у межах окреслених тем і ситуацій, у разі необхідності людина зможе перенести на інші сфери, самостійно оволодівши відповідним лексичним матеріалом. А це зумовлює авторів передбачити у підручниках такі види діяльності, які формували б в учнів навички самостійної роботи з метою удосконалення іншомовних умінь, у тому числі й професійного іншомовного спілкування, після завершення курсу навчання у середній школі.

У зв'язку з цим доцільно зазначити, що визначений статус іноземної мови як засобу міжкультурного спілкування, безперечно, не означає для випускника середньої школи оволодіння абсолютно безпомилковим мовленням за тих умов функціонування цього предмета, про які йшлося вище. Цілком природно і об'єктивно, що у мовленнєвих висловлюваннях у більшій або меншій кількості будуть з'являтися помилки, або ж випускники будуть відчувати більші або менші труднощі у розумінні усних і писемних текстів (висловлювань). Тут варто зазначити, що навіть у спілкуванні рідною мовою в учнів часто можна помітити окремі помилки, проте вони не перешкоджають розумінню змісту висловлювання. А тому природно, що і в іншомовних як усних, так і писемних висловлюваннях учнів можуть зустрічатися помилки, які також не порушують акту комунікації. Саме з таких, зазначених вище, позицій ми виходимо під час конструювання змісту електронного навчально-методичного комплексу з іспанської мови.

Електронний підручник може використовуватись як в індивідуальному навчанні, так і в умовах класно-урочної системи. Його слід також розглядати як засіб навчання, призначений для роботи учня у школі та дома.

При використанні електронного підручника учитель має змогу здійснювати контроль за всією діяльністю учнів, корегувати її, давати оцінку рівню засвоєння навчального матеріалу як кожним учнем окремо, так і всім класом.

Досвід доводить, що аналогічні підходи можна використовувати у створенні електронних підручників для навчання будь-якої іноземної мови, а окремі концептуальні положення можуть бути характерними і для електронних засобів у засвоєнні інших навчальних предметів. Зазначене, на нашу думку, потребує подальшого дослідження.